

सामान्य माणसाचा उंचावलेला स्वर

चपराक

संपादक : घनश्याम पाटील

■ पुणे ■ वर्ष : ५
■ अंक : १८
■ पाने : ४
■ मूल्य : ३ ₹

Website : www.chaparak.com

नेत्रदान करा!

- ♦ भारताची लोकसंख्या : ११८ करोड
- ♦ रोज मृत पावणाऱ्यांची संख्या : ६२,३८९
- ♦ रोज जन्म घेणाऱ्यांची संख्या : ८६,८५३
- ♦ भारतातील अंध लोकांची संख्या : ६,८२,४९७

जर रोज मृत होणाऱ्या लोकांनी आपले नेत्रदान केले तर फक्त १२ दिवसात भारतातील सर्व अंध हे जग बघू शकतील...

तुमच्या डोळ्यांचे दान करून
इतर गरजूंना ही सुधी
पाहण्याची संधी द्या!

विजयकुमार मर्लेचा, विश्वस्त सुकांता चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

■ सोमवार, २५ ते ३५ मे २०१५

■ RNI No. MAHMAR/2011/35979

■ पोस्टल नोंदणी क्र. : PCW/159/2014-2016

Licensed to post without prepayment of postage no. WPP - 14

Posted at Pune PSO on every wednesday, date of publication 27/05/2015

सत्याला डावलण्याची हिंसा थांबवा : अॅड. निकम

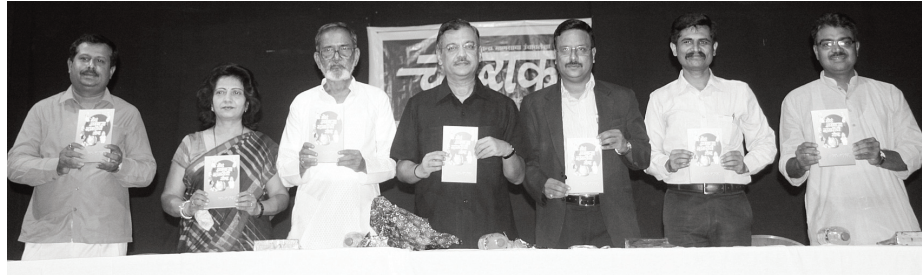
पुणे, (प्रतिनिधी) :

“चुका करणे हा माणसाचा स्थायी भाव आहे, पण त्या निदर्शनास आणून दिल्यानंतरही रेटून नेणं हा माणसाचा मूर्खपणा आहे. सत्य हे बोललं गेलंच पाहिजे. ज्यावेळी तुम्ही सत्याला डावलता त्यावेळी तुम्ही हिंसा करत असता. ही हिंसा थांबली पाहिजे. काही वेळा सत्य महागात पडतं पण विजय सत्याचाच होतो. ‘चपराक प्रकाशन’ने मोठ्या धाडसाने प्रकाशित केलेल्या आणि भाऊ तोरसेकर यांनी लिहिलेल्या ‘कोंबडं झाकणाऱ्या म्हातारीची गोष्ट’ या पुस्तकात असे सत्य मांडले आहे,” असे मत सुप्रसिद्ध सरकारी वकील उज्वल निकम यांनी व्यक्त केले.

साने गुरुजी स्मारक येथे ‘चपराक अक्षरधन दिवाळी विशेषांक स्पंधेचे’ पारितोषिक वितरण आणि ‘कोंबडं झाकणाऱ्या म्हातारीची गोष्ट’ या पुस्तकाचे प्रकाशन झाले त्यावेळी अध्यक्षस्थानावरून निकम बोलत होते. यावेळी सुप्रसिद्ध साहित्यिक प्रा. मिलिंद जोशी, लेखक भाऊ तोरसेकर, ‘चपराक प्रकाशन’चे प्रकाशक आणि संपादक घनश्याम पाटील, दिवाळी अंकाचे परीक्षक स्वप्निल पोरे, समीर नेलेकर, चंद्रलेखा बेलसरे उपस्थित होते.

अॅड. निकम म्हणाले, माणसाला विचारशक्ती हा नैसर्गिक गुण प्राप्त झाला आहे. प्रत्येक गोष्टीचा तर्कबुद्धीने विचार व्हायला हवा. खरा इतिहास भावी पिढीपुढे आणणे ही आपली नैतिक जबाबदारी आहे. शिक्षणाने तुम्ही सुशिक्षित होता, सुसंस्कृत नाही. सुसंस्कृत होण्यासाठी चांगल्या लिखाणाची व वाचनाची गरज आहे. भावी पिढीला खरा इतिहास समजला पाहिजे. महाराष्ट्राचा राजकीय इतिहास प्रामाणिकपणे पुढे आणण्याचे क्रांतीकारक काम भाऊ तोरसेकर आणि ‘चपराक प्रकाशन’ ठामपणे करत आहेत.”

■ ‘कोंबडं झाकणाऱ्या म्हातारीची गोष्ट’ या पुस्तकाचे प्रकाशन

■ ‘कोंबडं झाकणाऱ्या म्हातारीची गोष्ट’ या पुस्तकाचे प्रकाशन करताना डावीकडून ज्येष्ठ पत्रकार स्वप्निल पोरे, सौ. चंद्रलेखा बेलसरे, लेखक भाऊ तोरसेकर, विशेष सरकारी वकील उज्वल निकम, सुप्रसिद्ध साहित्यिक प्रा. मिलिंद जोशी, ‘चपराक प्रकाशन’चे प्रकाशक आणि संपादक घनश्याम पाटील आणि चित्रकार समीर नेलेकर.

याप्रसंगी बोलताना प्रा. मिलिंद जोशी म्हणाले, “भाऊ तोरसेकर हे आचार्य अत्रेच्या मुशीत घडलेले पत्रकार आहेत. सुहास पळशीकर यांनी लिहिलेल्या ‘महाराष्ट्राचे सत्तांतर’ या पुस्तकातील चुकीच्या इतिहासावर त्यांनी कोरडे ओढलेले आहेत. इतिहास हे भविष्यासाठी संचित असते, त्यामुळे तो जबाबदारीने व तटस्थपणे लिहिला गेला पाहिजे. सध्या बौद्धिक क्षेत्रातील या पारदर्शकतेचा अभाव दिसतोय. बुद्धीवतातील राजकारण हे राजकारण्यांपेक्षा कुटील होत आहे. ज्ञानसत्ता ही राजसत्तेपुढे नतमस्तक होते आहे. ठाम भूमिका घेण्याची वृत्ती संपली आहे. बुद्धीवतांना न्यूनगंडाने व भयगंडाने पछाडले आहे. त्यांना स्वतःच्या सामर्थ्याचं विस्मरण झालं आहे. त्यामुळे बौद्धिक मांडलीकत्वाची संस्कृती निर्माण होत आहे. ही संस्कृती नष्ट करण्यासाठी ‘चपराक’ने घेतलेल्या भूमिका महत्त्वपूर्ण ठरण्या आहेत.”

भाऊ तोरसेकर पुस्तक लिहिण्यामागची भूमिका सांगताना म्हणाले, “लोक वाचत नाहीत आणि वाचलेलं गंभीरपणे वाचत नाहीत, असा समज ‘ग्रंथाली’ या प्रकाशन संस्थेच्या प्रकाशकांचा झाला होता. वृत्तवाहिन्या आणि वृत्तपत्रात तर सर्रासपणे चुकीची माहिती व चुकीच्या बातम्या दिल्या जातात. त्यालाच काहीजण ‘विचारस्वातंत्र्य’ म्हणतात. सुहास पळशीकर आणि राजेंद्र व्होरा यांनी असाच खोटा इतिहास ‘महाराष्ट्राचे सत्तांतर’ या पुस्तकाद्वारे मांडला. शब्दांचा व्हायातपणा आपल्याकडे वाढल्याने या पुस्तकाचे पोस्टमार्टम मला करावे लागले.”

‘चपराक’चे प्रकाशक घनश्याम पाटील यांनी प्रास्ताविक केले. “भाऊ तोरसेकर यांच्या सत्यनिष्ठ लेखनीतून महाराष्ट्राचा राजकीय पट आम्ही उलगडून दाखवला आहे. लवकरच भाऊंचे ‘पत्रकारितेतील गोंवार-बडा निखिल विरूद्ध छोटा कपील’ हे पुस्तक

आम्ही ‘चपराक’कडून प्रकाशित करीत आहोत. ‘चपराक’तर्फे दिवाळी विशेषांक स्पंधेचे हे पहिलेच वर्ष असून पुढील वर्षापासून सर्व साहित्य प्रकारांसाठी स्पर्धा घेण्याचा मानस आहे,” असे घनश्याम पाटील यांनी सांगितले.

सुप्रसिद्ध चित्रकार आणि लेखक समीर नेलेकर यांनी मानपत्राचे वाचन केले. स्वप्निल पोरे यांनी दिवाळी अंकाचे परीक्षक म्हणून भूमिका मांडली. ‘उद्याचा मराठवाडा’, नांदेड, साप्ताहिक ‘विवेक’, मुंबई, ‘आपले छंद’, पुणे, ‘संचार’, सोलापूर आणि ‘ग्राहकहित’, पुणे या दिवाळी अंकांच्या संपादकांचा यावेळी गौरव करण्यात आला. फक्त अंधासाठी मुंबईतून ब्रेल लिपित प्रकाशित होणाऱ्या ‘स्पर्शज्ञान’ या पाशिकाच्या दिवाळी अंकास विशेष पारितोषिक देण्यात आले.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन ‘चपराक’चे सहसंपादक कवी माधव गिर यांनी केले.

‘अरुणा’

अनेक प्रश्नांची उत्तरं
तशीच गेली राहून
यमाचाही बांध फुटला
अबोल ‘अरुणा’ पाहून

‘केईएम’ च्या सेवेपुढे
आमचीही मान झुकली
चाळीस वर्षे ‘जगवलेली’
फुलराणी आज सुकली !

मृत्यूनेच केला अखेर
तिच्या वेदनांचा अंत
उरली फक्त हळहळ अन
काळीज कापणारी खंत !

■ मुरारीभाऊ देशपांडे,
संजयनेर ९८२२०८२१९७

ज्येष्ठ नेते अॅड. एकनाथ आव्हाड यांचे निधन

पुणे (प्रतिनिधी) :

मराठवाड्यातील नेते अॅड. एकनाथ आव्हाड यांचे सोमवारी सकाळी हैदराबादमध्ये उपचारादरम्यान निधन झाले. आव्हाड यांच्या निधनाने दलित चळवळीत पोकळी निर्माण झाली अशी भावना व्यक्त होत आहे.

बौध्दमधील एका छोट्या गावात एकनाथ आव्हाड यांचा जन्म झाला होता. मार्तण समाजात जन्मलेले एकनाथ आव्हाड यांचे बालपण हलाखीच्या स्थितीत गेले. जातीव्यवस्थेचे चटके सोसल्यावर आव्हाड यांनी त्यांचे

शिक्षण पूर्ण केले. पोतराज प्रथेला विरोध दर्शवत आव्हाड यांनी दलितांसाठी पहिला लढा दिला. यानंतर जातीभेद, नामांतर चळवळ, सावकारकी, एक गाव एक पाणवठा असे असंख्य लढे त्यांनी दिले. मानवी हक्क अभियान या मोहीमेतून आव्हाड यांनी भूमीहीनांना गायरान जमीन कसण्यासाठी द्यावी यासाठी आंदोलन उभे केले. या आंदोलनाचे फळ म्हणजे मराठवाड्यातील ५० हजार भूमीहीनांना गायरानाच्या माध्यमातून उदरनिर्वाहाचे साधन मिळाले आहे. संयुक्त राष्ट्राच्या

जिन्हिवा येथील राष्ट्रीय परिषदेत त्यांनी भारताचे प्रतिनिधित्व केले होते. गेल्या काही दिवसांपासून आव्हाड यांना पोटाच्या आजाराने ग्रसले होते. यासाठी

त्यांच्यावर हैदराबादमधील रुग्णालयात उपचार सुरू होते. सोमवारी सकाळी उपचारादरम्यान त्यांची प्राणज्योत मालवली.

दुष्काळी स्थितीत शासनाने हे करावे ?

नैसर्गिक आपत्तीशी सामुहिकपणे व समन्वयाने सामना करावयाचा असतो. दुष्काळ ही अशीच एक भयानक आपत्ती आहे. दुष्काळात अनेक प्रश्न निर्माण होतात. पाणी प्रश्न, जनावरांच्या चाऱ्याचा, शेतमजुरांच्या रोजगाराचा, पशुधन जपण्याचा, शेतकऱ्यांनी घेतलेल्या कर्जाच्या वसुलीचा प्रश्न, विद्यार्थ्यांच्या शाळा, महाविद्यालयातील फी व परीक्षा फी, असे नानाविध प्रश्न शेतकऱ्यांसमोर उभे राहतात. अशा काळात या सर्व समस्यांना सामुहिकरित्या सामोरे जाणे महत्त्वाचे असते.

सहानुभूती, सहकार्य, समन्वय, समजसंपणा, या आधार कोणत्याही प्रकारच्या समस्येवर मात करता येते, एवढे निश्चित. दुष्काळासारख्या नैसर्गिक आपत्तीशी सामना करणे एकट्या दुकट्याचे काम नाही. यासाठी शासनाचेही सहकार्य व खंबीर पाठबळ हवे. शेतकरी, शेतमजूर यांचे मनोबल वाढवण्याची जबाबदारी शासनाची असते. शासनाची भूमिका, सहकार्य तसेच अनेक प्रकारचे सहकार्य या काळात अत्यंत महत्त्वाची भूमिका बजावते. दुष्काळी काळात शासनाने नागरिकांना अनेक वस्तू पुरविणे गरजेचे असते. दुष्काळी काळात शासनाने दुष्काळग्रस्तांना पुरवठावाऱ्याच्या सुविधा पुढीलप्रमाणे

पाणी पुरवठा

शासनाने दुष्काळी पट्ट्यातील नागरिकांना जुलै महिन्यापर्यंत पाणी पुरवठा करणे गरजेचे असते. राज्यातील अनेक भागात दुष्काळाच्या झळा जाणवत आहेत. त्यामुळे शासनाने उर्वरित पाणीसाठ्याचे योग्य वाटप करणे गरजेचे ठरते. जल व्यवस्थापन योग्य पद्धतीने करावे. राज्यातील सर्व नागरिकांना जुलै पर्यंत किमान पाणी पुरवठा करावा. यासाठी गावागावातील विहिरी अधिग्रहीत करून, विविध भागात बोअरवेल घ्यावीत जेणेकरून नागरिकांना पाणीपुरवठा सुरळीत राहील.

पाणी गळती कायमस्वरूपी बंद करा

आज पाण्याची गळती आणि उद्या पाण्यासाठी वणवण, अशी स्थिती येऊ नये. त्यामुळे आजची बचत उद्या कामाला येते हे सूच गरजेचे आहे. पाईपलाईनद्वारे पुरविण्यात येणाऱ्या पाण्याच्या गळतीमुळे लाखो लीटर पाणी वाया जाते. त्यामुळे पिण्याच्या पाण्याचे दुर्भिक्ष आहे. त्यामुळे पाईपगळती, टँकरगळती वेळीच रोखणे गरजेचे आहे.

चारा छावण्यांची गरज

बळीराजाचे रब्बी पीक गेल्याने आवश्यक तितका चारा उपलब्ध होऊ शकलेला नाही.

त्यामुळे शेतकऱ्यांची जनावरे जगविणे ही शासनाची जबाबदारी आहे. यासाठी शासनाने गावागावी चारा छावण्या उभारून त्याचा लाभ शेतकऱ्यांच्या जनावरांना कसा होईल हे पाहणे महत्त्वाचे आहे. शक्य झाल्यास बाहेरील राज्यातून चारा मागवावा व तो व्यवस्थित जतन करावा. त्याचे योग्य व न्याय्य वाटप होते आहे की नाही हे पाहणेही गरजेचे आहे. सर्व जनावरांना पोसण्याची जबाबदारी ही सर्वस्वी शासनाची आहे. दुष्काळी काळात पशुधन जपले तर शेतकऱ्यांना याचा मोठा फायदा होईल.

पाणीसाठ्याचे जतन आणि संरक्षण

उपलब्ध असलेले पाण्याचे योग्य जतन व संरक्षण करणे ही शासनाची जबाबदारी आहे. पाण्याची चोरी रोखणे हे एक मोठे आव्हान शासनासमोर आहे. तसेच नागरिकांकडून पाण्याचा गैरवापर होऊ नये यासाठी प्रबोधन करणे गरजेचे आहे. गरज पडली तर दोन दिवसाआड पाणी पुरवठा करावा.

नवीन बांधकामांना परवानगी टाळावी

नवीन बांधकामांना मोठ्या प्रमाणात पाण्याची

गरज लागते. त्यामुळे दुष्काळी भागासह त्याच्या आसपासच्या प्रदेशातील नव्या बांधकाम प्रकल्पांना मंजुरी देऊ नये. जेणेकरून उपलब्ध पाणीसाठ्यात अधिक घट होणार नाही.

शेतकऱ्यांची कर्जे व विद्यार्थी फी माफ करा

शेतकऱ्यांनी विविध बँका, पतसंस्था, सोसायट्या, मंडळांकडून मोठ्याप्रमाणात कर्ज घेतलेले असते. मात्र अशा स्थितीत त्यांच्याकडून कर्ज वसुली करणे योग्य नाही. जर का अशा काळात त्यांच्याकडे कर्जासाठी तगादा लावला

तर ते आत्महत्येकडे झुकण्याची दाट शक्यता असते. याशिवाय त्यांच्या पाल्यांची शाळा-महाविद्यालयाची फी देखील माफ करावी.

याशिवाय वीजवितरण कंपनीने शेतकऱ्यांच्या वीजेचे बिलाच्या रकमेसाठी तुर्तस्त तरी तगादा लावू नये. संबंधित मतदारसंघातील आमदार, खासदारांनी आपल्या भागातील मतदारसंघात थांबावे आणि पाण्याचे प्रश्न सोडविण्यासाठी मदत करावी. त्यामुळे शेतकऱ्यांना किमान दिलासा मिळेल.

■ धोंडीरामसिंह राजपूत,

देशपांडे गल्ली, वैजापूर १४२१३१२४४

एकीकडे आशावादी जीवन जगण्याचे संदेश देणारी सुंदर उदाहरणे व विधाने तर दुसरीकडे वाढते नैराश्य व त्यातून निर्माण होणाऱ्या समस्या या दोन्ही गोष्टी खरेतर परस्पर विसंगत पण दोन्ही घटनांचे तुलनात्मक परीक्षण केल्यास आशावादापेक्षा निराशावाद दिवसेंदिवस वाढत चालल्याचे चित्र अधिक स्पष्टपणे निदर्शनास येत आहे. विकासाच्या शर्यतीत महासत्ता होण्याच्या वाटेवर चालणाऱ्या भारतासाठी ही एक गंभीर समस्या ठरली आहे. एकट्या भारताचा विचार केल्यास येथे ३६% लोक नैराश्याने ग्रस्त आहेत.

नैराश्य येणे ही काही काळ सामान्य बाब वाटत असली तरी त्याचे दीर्घकालीन परिणाम अत्यंत दूरगामी असल्याचे दिसून येत चालले आहेत. नैराश्यातून वैफल्य व पराभवाची भावना वृद्धिंगत होते. याचा शेवट अनेकदा मानसिक अस्वस्थता, मानसिक आजारपण किंवा आत्महत्या यासारख्या घटनादेखील होतो. नैराश्याचे हे गंभीर परिणाम विचारात घेता १० ऑक्टोबर हा जागतिक मानसिक आरोग्य दिवस घोषित करण्यात आला आहे. दरवर्षी ३ ते १० ऑक्टोबर या काळात सात दिवसांचा सप्ताह साजरा केला जातो. मानसिक ताण दूर करण्याचे उपाय इ. संबंधी कार्यक्रम, उदबोधन व शिबिरांचे आयोजन या वेळेत करण्यात येते.

पूर्वी मानसिकदृष्ट्या असंतुलित होण्यास देवाचा कोप किंवा दैवातील घटना या अर्थाने बघितले जात असे, पण हळूहळू याचे वाढते प्रमाण, साक्षरतेतील वाढ व लोकांची आरोग्य विषयक जागरूकता यामुळे नैराश्य हा एक आजार असून त्याचे निदान करणे व त्यावर उपचार करणे शक्य आहे, हे सर्वमान्य झाले आहे. नैराश्यातून, विविध प्रकारच्या विकृती जन्मास येतात व त्यातून अनेक दुर्घटनादेखील घडतात. अति पिंता आणि त्यातून निर्माण होणारे नैराश्य यामुळे मूर्च्छा येणे, फीट्स येणे, अपस्मार, स्मृतीभ्रंश, वेड लागणे, मृत्युस कवटाळणे यासारख्या घटना घडतात. प्राचीन काळापासून नैराश्य व त्यासंबंधी विकारांचे उल्लेख वाचावयास मिळतात. आयुर्वेदातील चरक संहितेत शारीरिक द्रव्यांचे संतुलन बिघडल्यास नैराश्यासारख्या मानसिक व्याधी जडतात, असे म्हटले आहे. स्मृती व आकलन यातील दोषांमुळे नैराश्यासारखी विकृती जन्मास येते.

जाग्या पाठीवरील इतर देशांच्या तुलनेत भारतात नैराश्याची समस्या सतत वाढत असल्याचे दिसून येत आहे. आजपासून २० वर्षांपूर्वी एखाद्या व्यक्तीला आपल्या आयुष्यात नैराश्य येण्याची शक्यता जवळजवळ १० टक्के होती. ती आता २० टक्क्यांच्या

आसपास पोहचली आहे. थोडक्यात नैराश्यग्रस्त लोकांचे प्रमाण दुप्पट झाले आहे. पुरुषांपेक्षा स्त्रियांमध्ये हे प्रमाण अधिक आहे. स्त्रियांमध्ये १७ टक्के तर पुरुषांमध्ये १४ टक्के इतके नैराश्य येण्याचे प्रमाण आहे. नैराश्यामुळे आत्महत्येचे विचार येण्याचे प्रमाण १२.४ टक्के आहे. याशिवाय उदास वाटणे, थकवा वाटणे यांचे प्रमाण ३० टक्के आहे. ज्या लोकांचा आर्थिक व सामाजिक स्तर निम्न आहे, त्यांच्यात नैराश्याचे प्रमाण अधिक म्हणजे २५ टक्के आहे. तर वरच्या स्तरात ते ८ ते १० टक्के आहे. घटस्फोटीतांमध्ये ते २७ टक्के, विधूर-विधवांमध्ये २० टक्के तर नुकतेच लग्न झालेल्यांमध्ये हे प्रमाण १६ टक्के इतके आहे. आधुनिक काळात लहान मुले व किशोरवयीन मुला-मुलींमध्ये हे प्रमाण अनुक्रमे ५ टक्के ते २५ टक्के इतके आहे. नैराश्याच्या या गर्तेत लोटले गेल्यावर अनेक दिवस त्यातून निष्पण्याचा प्रयत्नच केला जात नाही. त्यामुळे समस्या दिवसेंदिवस वाढत जातात.

नैराश्य येण्याची अनेक कारणे आहेत, तसेच त्यावर योग्य मार्गदर्शन व उपायदेखील आहेत. जसे मानसिक ताण, वैयक्तिक, कौटुंबिक व सामाजिक घटना, परीक्षेतील अपयश, प्रेमभंग, पालक-मित्र व शिक्षकांचे वर्तन, प्रिय व्यक्तीचा मृत्यू, दंगा, घटस्फोट, बेकारी, विवाह, कलह, बदली, वरिष्ठ सहकारी, व्यसन, वाईट संगत इत्यादी कारणे आहेत. याहून महत्त्वाचे कारण म्हणजे अनुवंशिकता होय. नैराश्यात वाढ झाली की, वैद्यकीय उपचारांपेक्षा अंधश्रद्धेला व भौदंबाबांचे उपाय अधिक केले जातात. त्यामुळे रूग्णाचा आजार कमी होण्याऐवजी वाढत जातो. हल्ली विज्ञानाची कास धरलेली पिढीदेखील नैराश्याची शिकार आहे व ती अंधश्रद्धा बळी पडते आहे, ही खरी शोकांतिका आहे. जीवन अर्थहीन वाटणे,

झोप न येणे, भय वाटणे, नकारात्मक विचार करणे, काहीच करावेसे न वाटणे, निष्क्रिय वाटणे, आनंददायी घटनेत रस न वाटणे, अभ्यासात मन न लागणे, वजन कमी होणे वा वाढणे, वैचारिक व शारीरिक मंदत्व येणे, संशय व भास होणे ही नैराश्याची सर्वसामान्य लक्षणे आहेत. ही लक्षणे जवळच्या व्यक्तीला सहज लक्षात येते. हळूहळू यात वाढ होत जाऊन जगण्याबाबतचा नकारात्मक विचार मनात घर करू लागतो व ऐन उमेदीत चांगली व्यक्ती आतल्या आत पोखरत जाते. नैराश्याचे सामाजिक व आर्थिक प्रतिकूल परिणाम मोठ्या प्रमाणात होतात. संतोष मानेने अनियंत्रित बस चालवून अनेकांचे घेतलेले प्राण, मोठ्या प्रमाणात होणाऱ्या तरुणांच्या आत्महत्या, विमुक्तल्यांसह मातेच्या वाढत्या आत्महत्या ही नैराश्याचीच उदाहरणे म्हणता येतील. मुर्लीवरील वाढते अत्याचार, स्त्रियांची असुरक्षितता, सामुहिक बलात्कार या सगळ्या घटना मानसिक नैराश्यातून घडलेल्या आहेत. यासारख्या घटनांमुळे समाज रसातळाला जातो. भारतीय संस्कृतीचे अधःपतन होते. त्यामुळे नैराश्यावर योग्य ते उपाय वेळेवर करणे गरजेचे आहे. नैराश्यग्रस्त लोकांना योग्य मार्ग दाखविणे ही आपलीही सामाजिक व नैतिक जबाबदारी आहे, असे समजून नैराश्य दूर करण्याचा संकल्प करणे गरजेचे आहे.

नैराश्य हा चार-दोन दिवसात बरा होणारा आजार नाही, त्यासाठी सुसंस्कार, मूल्यशिक्षण, औषधोपचार प्राणायाम, योगासने, प्रबोधन, चांगले वाचन, शुभचिंताकांची मदत, कुटुंब व मित्रांचा आधार यासारख्या उपायांचा दीर्घकाळ अवलंब करणे गरजेचे आहे. नैराश्य येऊच नये म्हणून, ती एक सार्वत्रिक समस्या होऊ नये म्हणून सकारात्मक विचारसरणी, नियमित व्यायाम, सात्त्विक व सकस आहार, वेळेचे योग्य नियोजन, छंद जोपासणे यासारख्या गोष्टींचे कटाक्षाने पालन करणे गरजेचे आहे. नैराश्याचा सामना करण्यासाठी नैराश्यावर वेळीच उपाययोजना करणे गरजेचे आहे. त्यासाठी आशावादी संदेश मोठ्या प्रमाणावर देण्याची गरज आहे.

• प्रा. डॉ. वर्षा गंगणे, गोंदिया १४२१३४८०७

वडार समाजाचे अंतरंग उलगडणारी कादंबरी

वडार समाज. एक असा समाज, जो समाजातील इतर घटकांना ऊन, वारा, पाऊस यापासून वर्षानुवर्षे संरक्षण देण्याचे कार्य इमाने-इतबारे करत आहे. तेही विना तक्रार. गावगाड्याच्या व्यवस्थेत वडार समाजाकडे दगड घडवण्याचे व मानवाच्या मुलभूत गरजांपैकी एक गरज भागवण्याचे म्हणजेच निवारा बांधून देण्याचे कार्य आले. कोणतीही तक्रार न करता त्याने ते स्वीकारलेही. त्याच्या या व्यवसायात गडकोट, दिरेबंदी वाडे, मंदिरे यांच्या निर्मितीसह दगडखाणीतील दगड फोडण्याचे कार्यही तो पिढीजात व्यवसाय म्हणून करत आला आहे. आजही ती स्थिती कायम आहे. मुळातच शिक्षणाचे वातावरण न लाभल्याने त्यांची पुढची पिढीदेखील त्याच व्यवसायात राहिली. आपल्या अंगभेहनीने अशक्यप्राय वाटणारे डोंगरच्या डोंगर सहजपणे पोखरून काढणाऱ्या या समाजाचे अंतरंग वडार समाजातीलच एक युवक जेव्हा समाजासमोर आणतो, तेव्हा संवेदनाहीन होत चाललेल्या समाजाच्या डोळ्यावरची झाडपे सरं. दिशी बाजूला होतात. नव्हे नव्हे ती व्हायलाच हवी. डोंगर पोखरताना किंवा मोटोमोठ्या इमच्या बांधताना अनेक वडार बांधवांना आपले प्राण गमवावे लागले आहेत. त्याच्या गेलेल्या प्राणाचा मोबदला मात्र त्याला मिळतच असे नाही. अंतरंग प्राण ही अमूल्य गोष्ट असली तरीही त्याच्या मृत्यूने कुटुंबाचा आधारवड गेलेला असतो. त्याचा किमान मोबदला आर्थिक स्वरूपात त्याच्या कुटुंबीयांना मिळायलाच हवा, परंतु वास्तव काही वेगळेच असते. त्या आधारवडाच्या पश्चात कुटुंबीयांची इतकी वाताहत होते की, त्या वाताहतीच्या नुसत्या कल्पनेनेच आपण खचून नेस्तनातूत होऊ.

'दगडखाणीतील उद्ध्वस्त आयुष्य' या

सत्य घटनेवर आधारित असलेल्या कादंबरीत वरील सर्व स्थित्यंतरे लेखकाने ताकतीने मांडली आहेत. हणमंत कुराडे या युवा कादंबरीकाराचे वय पंचविशीतले असले तरी त्याचे अनुभवविश्व आणि निरीक्षण शक्ती मात्र प्रगल्भ आहे. त्याने आपल्या कादंबरीत शब्दबद्ध केलेल्या गोष्टी या केवळ कल्पनाविलास नसून सत्य घटनेवर आधारित आहेत. याशिवाय केवळ सत्य घटना आहे म्हणून त्या कादंबरीचे महत्त्व वाढते असे नाही तर, लेखकाने ज्या शैलीत आणि मोजेक्या शब्दात आपल्या समाजाचे वास्तव मांडले आहे, त्यासाठी केवळ प्रतिभा ही एकच गोष्ट असावी लागते. ती कुराडे यांच्याकडे आहे.

वडार समाज हा आजही पिचलेल्या अवस्थेतच आहे. वडार समाजातील काही उच्चभ्रू लोकांनी आपल्या हिंमतीवर स्वतःचा विकास साधला आहे. त्यासाठी त्यांचे कौतुकच आहे, पण समाजाचे म्हणून आणण काही तरी देणे लागतो ही भावना त्यांच्यामध्ये अजूनही रुजलेली नाही. मुळात हा समाज तसा पाहिला तर कमीच आहे. मात्र तरीही त्यांच्यासाठी म्हणून कष्ट घेण्यास कोणीही पुढे सरसावताना दिसत नाही. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपल्या विद्वत्तेचा उपयोग दलित समाजासाठी केला. त्यात वावगे असे काहीच नाही. कारण त्या समाजाला वर आणण्यासाठी त्यातील नेमक्या उणिवा काय आहेत हे त्या समाजातील व्यक्तिच चांगल्या पद्धतीने जाणू शकतात. बाबासाहेबांना ही जाण होती, त्यामुळेच ते दलित समाजासाठी भरीव असे कार्य करू शकले. आजच्या घडीला मात्र तसा एकही दलित नेता डोळ्यासमोर नाही. वडार समाजाचीही तीच अवस्था आहे. कुराडे यांनी या कादंबरीच्या माध्यमातून ही वडार समाजातील सत्यस्थिती मांडली आहे. त्यांच्या लिखाणामुळे समाजातील इतर लोकांना

यातील वास्तव माहिती होण्यास निश्चितच मदत होईल. वडार समाजात आजमितीला प्रचंड समस्या आहेत. यातील मुख्य म्हणजे शिक्षणाचा अभाव. मात्र प्रस्तुत कादंबरीतील नायक हा शिक्षणाच्या क्षेत्रात नेत्रदीपक अशी कामगिरी करताना पहायला मिळतो. लेखकाला त्याच्या समाजातील नेमक्या समस्या कळल्यानेच तो आपल्या नायकाला एक प्रेरणास्रोत बनवू इच्छितो. त्याचे हे कौशल्य वाखाणण्याजोगे आहे. लेखक आपल्या समाजातील समस्या कुतिशीलपणे सोडविण्यासाठी विविध संघटनांमध्ये कार्यरतही आहे.

या कादंबरीला प्रस्तावना लाभली आहे ती, अमर कुसाळकर या हरहुन्नरी माणसाची. अतिशय मार्मिक शब्दात लिहिलेली प्रस्तावना ही या कादंबरीला आणखी बळ देऊन जाते. कादंबरीतील एक प्रकरण तर खूपच ताकतीचे झाले आहे. अगदी मोटोमोठ्या लेखकांची सुट्टी करेल असे ते प्रकरण आहे. कादंबरीचा नायक गोपू हा वसतीगृहात राहणारा जातो. त्यावेळी त्याच्या मित्रासह त्याला स्पेशल जेवणाचा बेत करायचा असतो. मात्र तो बेत करताना नायकासह त्याच्या मित्रांचे जे हाल आणि गमती-जमती होतात; ते लेखकाने कादंबरीत इतक्या ताकतीने मांडले आहेत की, शालेय अभ्यासक्रमात त्याची निवड झाल्यास वावगे ठरू नये. हे प्रकरण वाचल्यानंतर आमच्या शालेय जीवनातील मराठीच्या पाठ्यपुस्तकातील 'विजेचा दिवा' धड्याची आठवण आल्याशिवाय राहत नाही.

लेखकां, वडार समाज नक्की कसा आहे? त्याची संस्कृती काय आहे? त्याच्या समस्या, त्याची बलस्थानं आणि कमकुवतपणा कशात आहे, या सर्वांचे एक विलक्षण दर्शन 'दगडखाणीतील उद्ध्वस्त आयुष्य' या कादंबरीतून मांडले आहे. त्यामुळे

वडार समाजातील बांधवांसह इतर लोकांनीही ती आवर्जून वाचायलाच हवी. 'चपराक प्रकाशन' सारख्या संस्थेचे त्यासाठी आभारच मानायला हवे कारण अशा विषयांवरची पुस्तके प्रकाशित करून समाजातील आपली जबाबदारी किती महत्त्वाची आहे याचे दर्शन ते घडवतात. विशिष्ट जातीचे ते पुस्तक आहे, असे म्हणून त्याकडे दुर्लक्ष न करता, त्यातील वास्तव समाजासमोर आणण्याचे धाडस ते दाखवतात. युवा कादंबरीकार हणमंत कुराडे यांचे हे पहिलेच पुस्तक आहे, मात्र एखाद्या कसलेल्या कादंबरीकाराप्रमाणे त्याची लेखणी चालते. इथे मुद्दामहून कोणत्याही कादंबरीकाराशी कुराडेची तुलना करत नाही, कारण दोन प्रतिभावान व्यक्तींची तुलना कधीच करता येत नाही. त्यांच्या भावी लेखन कार्यास शुभेच्छा..!

■ सागर सुरवसे
९७६९१७९८२३

हणमंत कुराडे

दगडखाणीतील उद्ध्वस्त आयुष्य
लेखक : हणमंत कुराडे
प्रकाशक : 'चपराक' प्रकाशन, पुणे
प्रथमध्वनी : ७०५७२९२०९२
पृष्ठ संख्या : ८० मूल्य : ७५ रुपये

पर्यावरण चारोळ्या

वाहनं शहरीकरण

दिवसेंदिवस वाढणार शहरीकरण जरी भासतं प्रगतीचं लक्षण मात्र हेच करत असतं चांगल्या पर्यावरणाचं भक्षण

अनुकूलता

आकाशातले पक्षी असोत वा जमिनीतले गांडूळ पर्यावरण हितासाठीच हे सारे असतात अनुकूल

शास्त्रज्ञांच्या मते...

'वेदना लहरींच्या' प्रभावामुळे धरती होते भूस्मृतीत भूकंप निर्मितीचे हे एक कारण आहे घसघशीत

पुढाऱ्यास...

पर्यावरण हितावर नुसतच देऊ नका भाषण जमेल तिथं करा नेटाने वृक्षरोपण

सणसणीत चपराक

पर्यावरण विध्वंसकांना बसते सणसणीत चपराक होत्याच नव्हतं करून निसर्गही दाखवतो धाक

न्हास

लक्षात ठेवा वृक्षतोड्यांनी जर झाला पर्यावरणाचा न्हास शहरालाच नव्हे तर त्याचा अवघ्या पृथ्वीला होतो त्रास

"हा हन्त हन्त!"

दूषित पर्यावरणामुळे वाढताहेत शहरांमध्ये रूग्ण अरोप्यदायी पर्यावरण हे उरलय आता स्वप्न

मित्र

सर्वच जग बनलय पर्यावरण मित्र कधी दिसणार आम्हाला असं सुखद चित्र?

■ सम्राट नार्डिक, पुणे
९८२३८१४२५

यावेळीही

सारं काही व्यवस्थित जुळून आलं होतं. चांगल्या मॅट्रिमोनी साईटवरून तिच्यासाठी एक चांगलं प्रोफाइल सापडलं होतं. ती मास्टर्स करत होती तर तो चांगल्या नोकरीत सेटल होता. इतर बोलणंही झालं होतं. मुला-मुलींनी प्रोफाइलसही पाहिली होती. बाकी औपचारिकता पार पाडल्यानंतर कांदा पोहाचा कार्यक्रमही ठरला. साधारण नियोजित कार्यक्रमासाठी दोन-तीन दिवस आधी तिने त्याला फेसबुकवर फ्रेंड रिक्वेस्ट पाठवली. त्यानं ती स्वीकारलीही. दुसऱ्या दिवशी तिचं फेसबुकवर मेजेसही केला. 'मला तुम्हाला भेटायचं आहे' त्याला किंचित आश्चर्य वाटलं पण तो म्हणाला, 'होय, तसा कार्यक्रमच ठरला आहे ना आपला' तिचं उत्तर, 'नाही, त्याआधी मला तुम्हाला भेटायचं आहे.' दोघांही शहरात राहत असल्याने 'ठीक आहे' म्हणत भेटीची वेळ आणि स्थळही ठरले. दोघांही प्रामाणिक होते. कष्टाने शून्यातून विश्व निर्माण करण्याचा प्रयत्न करत होते. दोघांचा आत्मविश्वास त्यांच्या परिस्थितीपेक्षा अधिक मोठा होता.

ठरल्याप्रमाणे दोघांही एका कॉफी शॉपमध्ये नियोजित वेळेत पोचले. कॉफीची ऑर्डरही दिली. तो सुरुवात करण्यासाठी म्हणाला, 'बोला काय बोलायचं आहे?' त्यावर तिचं अर्थवंत आत्मविश्वासं सांगितलं, 'खरं तर मी तुम्हाला इथं असं बोलायचं चुकीचं वाटलं असेल. परंतु त्याला पर्याय नव्हता. अद्याप माझं शिक्षण सुरु आहे. मला अद्याप लग्न करायचं नाही. मी जर मुलगा असतं तर मला कोणी लग्नाचा आग्रह धरला असता का? पण मी मुलगी आहे म्हणून मला घरचे लोक आग्रह करतात.' तिचं थेट मूळ प्रश्नालाच हात घातला होता. तर त्याला हे सगळं ऐकून आश्चर्यमिश्रित आनंद झाला. दरम्यान दोन मोठ्या कपात अर्धी भरलेली कॉफी समोर आली होती. कोणाच्या तरी सहाय्याने त्याला जीवनाचा कप भरायचा होता तर स्वतःच्या कर्तृत्वाने तिला व्यवस्थेतील पोळी भरून काढायची होती. कॉफी पिता पिता त्यांचा संवाद अधिक बहरू लागला.

तो : पण मग तुमची मतं एवढी ठाम आहेत तर मग स्थळ शोधण्यासाठी घरातील लोकांचा वेळ, श्रम अन् खर्च का वाया घालवता?

ती : मी घरच्यांना अनेकदा सांगितलं मला इतक्यात लग्न करायचं नाही, पण ते ऐकत नाहीत. त्यामुळे तुम्हाला असं परस्पर भेटायला बोलावलं आहे. बहुतेक जणांना मी असं प्रत्यक्ष भेटूनच माझं मत सांगते.

तो : तुमच्या शिक्षणाला किती वर्षे बाकी आहेत?

ती : प्रश्न फक्त शिक्षणाचा नाही, मला काहीतरी वेगळं करायचं आहे.

तो : पण हे सगळं तुम्ही लग्नानंतरही करू शकता ना. ती : येस्स. मला नेमकं हेच बदलायचं आहे. मी सजान आहे. मला माझी स्वतंत्र विचारसरणी आहे. माझा निर्णय मीच घेणार आहे. त्यामुळे लग्न केव्हा करायचं ते फक्त मीच ठरविणार आहे. त्यामुळे सध्या तरी शिक्षण हे निमित्त आहे.

तो : सॉरी, केवळ कुतूहल म्हणून विचारतो, तुमचा पार्टनर तुम्ही शोधून ठेवलात का?

ती : माफ करा. पण आपल्याकडे मुलगी असा काही विचार करू लागली की तिला हाच प्रश्न विचारतात. तुमचं काही चूक नाही पण पार्टनर अद्याप तरी शोधलेला नाही. मला जीवनाचा अर्थ शोधायचा आहे, माझ्याच पद्धतीने आणि हो, काहीतरी शोशल वर्क करायचं आहे.

तो : ज्याच्याशी आपलं लग्न ठरणार आहे, त्या अनोळखी माणसाला परस्पर भेटायला मोठं धैर्य लागतं. तुमच्या या धैर्याबद्दल तुमचं कौतुक करायचं वाटतं. त्यावरूनच तुम्ही काहीतरी करू शकता, असं दिसून येत आहे. काही मदत लागली तर अवश्य सांगा, चला निघूयात...

आणि दोघांही बाहेर पडले. तिच्या चेहऱ्यावर आणखी एका 'स्थळ'ला नाकारल्याचं समाधान होतं. तर घरच्यांच्या मुलीचं लग्नच ठरत नाही या विचाराला खतपाणी घातल्याचं दुःख वाटत होतं.

■ व्यंकटेश कल्याणकर, पुणे,
प्रथमध्वनी: ९४०४२५७५१

साहित्य अभिव्यक्ती हा ज्ञानेशाचा भावगर्भ समाधी सोहळा : नरेंद्र नाईक

हिंंगोली, (प्रतिनिधी) :

साहित्य अभिव्यक्ती म्हणजे ज्ञानेशाचा भावगर्भ समाधी सोहळा असतो. ती समाधी अवस्था प्राप्त करण्यासाठी लेखनरूपी साधना करणे म्हत्वाचे असते, असे मत ऐतिहासिक कादंबरीकार नरेंद्र नाईक यांनी व्यक्त केले. रमेश पाईकराव यांच्या 'आत्मपरीक्षण' या कथासंग्रहाचे उद्घाटन आमदार डॉ. संतोष टारफे यांच्या हस्ते करण्यात आले, त्यावेळी नाईक बोलत होते. समाजामध्ये साहित्याला प्रतिष्ठा

मिळाली तरच साहित्य चळवळ गतीमान होईल. साहित्य चळवळ गतीमान करण्यास आमदार म्हणून

आपला कायमच पाठिंबा असल्याचेही आमदार डॉ. टारफे यांनी सांगितले. यावेळी प्रा. विलास वैद्य आणि अशोक अध्यापक, डॉ. सतीश पाचपुते, रामभाऊ कोळपे यांनी कथासंग्रहाचे अंतरंग उलगडून दाखविले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक आणि सुत्रसंचालन प्रा. गुणानंद पतंगे यांनी केले तर विनोदी साहित्यिक शिलवंत वाढवे यांनी आभार मानले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी अंकुर साहित्य संघाने यशस्वी प्रयत्न केले.

आमचे स्नेही प्रमोद तथा राजाभाऊ परदेशी यांचे आकस्मिक निधन झाले. मात्र ते आता आपल्यात नाहीत हे अजूनही मन मानायला तयार नाही. अशा प्रसंगी सत्य स्वीकारणे जेव्हा अवघड जाते त्यावेळी त्या माणसाचे स्थान आपल्या हृदयात असते. राजाभाऊंचे भाचे प्रीतम परदेशी यांनी नुकतीच 'चपराक' कार्यालयाला भेट दिली आणि एक पत्र हाती दिले. ते वाचून पुन्हा एकदा डोळे पानावले. या पत्राने भाराऊन गेलो. राजाभाऊ यांच्यासारख्या दिलदार मित्राच्या स्मृती पुन्हा एकदा जागृत झाल्या. हे पत्र आपल्यासाठी!

स्मृती - राजाभाऊ परदेशी यांच्या!

मा. घनश्यामजी, नमस्कार!

या कारणासाठी आपणास हे आभार प्रदर्शनाचे पत्र लिहावे लागते आहे हे क्लेशकारक, दुर्दैवी असले तरीही अत्यंत आवश्यक आहे.

माझा मामा श्री. प्रमोद चंद्रमान अर्थात राजाभाऊ परदेशी यांनी आपला निरोप घेऊन दीड महिना लोटला आहे. तो एक उत्साहाचा, चैतन्याचा झरा होता. आनंदाचे चांगुलपणाचे झाड होता. त्याच्या सावलीत मी वाढलो-घडलो. त्याच्यासारखे जगावे, वागावे असे सतत वाटत असे. वाटत आहे. आज एका वेगळ्या अर्थाने तो आमच्या सोबत कायम आहे. त्याचे शब्द, त्याचे विचार ही त्याची चैतन्य फुले आहेत. ती दिसतात, ऐकू येतात, जाणवतात, त्याचा सुगंध येतो.

त्याच्या 'या' वेगळ्या अर्थाने चिरंतन असण्यामो आपला व 'चपराक'चा एक विशेष सहभाग आहे. त्याची गाणी, त्याचे लेख, त्याचे सुविचार ह्या त्याच्या अस्तित्वाच्या कणिका 'चपराक'च्या माध्यमातून

जतन झाल्या याचा आनंद वाटतो. व्यक्तिचे घडणे ही काही केवळ लहान वयात होणारी प्रक्रिया नसून एक चिरंतन प्रवास आहे. आई-वडील, गुरुजान याबरोबरच आपल्या आसपासच्या व्यक्तींचा, संस्थांचाही एक मोठा संस्कार माणसाच्या मनावर होतो. तुमच्या रूपाने त्याला एक 'मित्र' मिळाला, 'चपराक'च्या रूपाने एक व्यासपीठाने त्याच्यातल्या लेखकाला, चांगल्या मनाला प्रकट होण्यासाठी एक माध्यम मिळाले. आपणाबरोबर काम करताना 'चपराक'मधील मित्रांच्या सहवासात तो कळत नकळत निश्चित घडत होता. साहित्य या माध्यमातून स्वतःशी, पर्यायाने समाजाशी संवाद करण्याची संधी आपण त्याला दिलीत. आपल्या निमित्ताने त्याच्या पाठीवर शाबासकीची थाप पडली. एक नवी ऊर्जा, एक नवीन खेळी खेळण्याची उर्मा त्यामुळे त्याला मिळाली याचा आम्हा कुटुंबियांना आनंद आहे. तो 'दाता' होता. त्याने सतत आम्हा सर्वांना, जवळच्या सर्वांना दिले, पण अशा दात्याच्या जीवनात आनंद देणारे फार थोडे असतात. 'चपराक' हा त्याला आनंद, समाधान देणारा मित्र. खरेतर 'चपराक' देणारे हात पहायचा लोकांचा एक ठाम दृष्टीकोन बनून जातो, पण हेच हात सहृदयांच्याकडे जेव्हा मैत्रीने पुढे होतात, तेव्हा त्या हातांची आपुलकी, प्रेम, कौतुक व शाबासकी काय असते हे अनुभवण्याची गरज आहे. आपल्या स्नेहाचे हे ऋण आम्ही जपून ठेवू काही ऋणात रहाण्यातसुद्धा एक समाधान असते.

जीवनात काही करण्याचा मानस असलेल्या अशा अणित उत्साही, तरुण, जिवंत मनांना आपल्या व पर्यायाने 'चपराक'च्या माध्यमाने अनंत ऊर्जा व शक्ती मिळो ह्या प्राथिनसह आपला निरोप घेतो.

सस्नेह,
प्रीतम परदेशी,
वारजे, पुणे ४११ ०५८
८९७५७५००९८

नाट्यरासिकांसाठी स्टार प्रवाहाचा आगळा उपक्रम

पुणे (प्रतिनिधी) :

मराठी माणसाचे नाटकांचे वेड लक्षात घेता 'स्टार प्रवाह' वाहिनीने 'वर्ल्ड थिएटर टेलिव्हिजन प्रीमिअर' नावाचा नवा उपक्रम सुरु केला असून यात दरजेदार नाटकांचा समावेश आहे. यात येण्या ३० मेला दिलीप जाधव, प्रसाद कांबळी, चंद्र लोकरे आणि सज्योत वैद्य या निर्मात्यांनी केलेला 'नांदी' या नाटकाचे सादरीकरण होणार आहे अशी माहिती स्टार प्रवाहाच्या प्रवक्त्यांनी दिली.

मराठी संभूमीच्या दिडशे वर्षांच्या वाटचालीत प्रत्येक दशकातील स्त्री-पुरुष नात्यावर भाष्य करणाऱ्या

गाजलेल्या कलाकृतीतील निवडक प्रसंग घेऊन या नाटकाची मांडणी केलेली आहे. मराठी रंगभूमीवरील गाजलेले शरद पोंक्षे, प्रसाद ओक, अविनाश नारकर, चिन्मय मांडलेकर, हृषीकेश जोशी, अजय पुरकर, सीमा देशमुख, तेजस्विनी पंडीत, अश्विनी एकबोटे व स्मृहा जोशी या १० कलाकारांनी साकारलेल्या २३ भूमीकांची ही अजरामर कलाकृती 'नांदी' नाट्यरासिकांपर्यंत पोहोचवी म्हणून या उपक्रमासाठी निवडण्यात आली आहे. प्रेक्षकांना हा ऐतिहासिक प्रयोग नक्की आवडेल असा विश्वास वाहिनीने व्यक्त केला आहे.

प्रभात पुरस्कारांची ऑनलाईन घोषणा

पुणे (प्रतिनिधी) :

काळाच्या पुढे राहण्याची 'प्रभात'ची परंपरा कायम ठेवत यंदाच्या वर्षाच्या 'प्रभात पुरस्कारां'चे नामांकन 'लोबल' होणार असून, हे पुरस्कार ऑनलाईन होणार आहेत. यातून जगभरातील मराठी प्रेक्षकांना प्रभात पुरस्कारांच्या नॉमिनेशनसाठी आपले मत नोंदविणेही शक्य होणार आहे. यंदाच्या वर्षाचा जीवनगौरव पुरस्कार ज्येष्ठ दिग्दर्शक राजदत्त यांना जाहीर करण्यात आला आहे. प्रभात पुरस्कारांचे हे तिसरे वर्षे असून, १ जून रोजी पुरस्कार जाहीर केले जाणार आहेत. यंदा या पुरस्कारासाठी २०१४ साली सौम्यसंमत झालेले तब्बल ५१ चित्रपट दाखल झाले आहेत.

प्रा. बी. एन. चौधरी यांना खानदेश रत्न पुरस्कार

पिंपरी (प्रतिनिधी) :

पिंपरी-चिंचवड येथील खानदेश अहिराणी कस्तुरी मासिक आयोजित पहिल्या राज्यस्तरीय अहिराणी साहित्य संमेलनात 'चपराक' परिवाराचे सदस्य प्रा. बी. एन. चौधरी (धरणगाव, जि. जळगाव) यांना साहित्य क्षेत्रातील भरीव योगदानासाठी खानदेश रत्न पुरस्कार देवून सन्मानित करण्यात आले.

चिंचवड येथील प्रा. रामकृष्ण मोरे नाट्यगृहात महाराष्ट्र राज्याचे विशेष सरकारी वकील उज्ज्वल निकम यांच्या हस्ते त्यांना

स्मृतीचिन्ह, सन्मानपत्र प्रदान करण्यात आले. याप्रसंगी सिनेकलावंत पंढरीनाथ कांबळे (पेंडी), पद्मश्री शितल महाजन,

संमेलनाध्यक्ष डॉ. फुला बागुल, उपजिल्हाधिकारी भगवान सैंदाणे, संपादिका विजया मानमोडे आदी उपस्थित होते.

प्रा. चौधरी हे पी. आर. हायस्कूलमध्ये पर्यवेक्षक असून खानदेशात गेल्या तीस वर्षापासून लेखक, कवी, समीक्षक, व्यंग्यचित्रकार म्हणून कार्यरत आहेत. वृत्तपत्रातून सातत्याने ते अहिराणी भाषा व लोकसाहित्याविषयी लेखन करून जनजागृती करीत आहेत. त्यांच्या या निवडीबद्दल त्यांचे सर्वत्र अभिनंदन होत आहे.

साप्ताहिक 'चपराक'च्या वाचकांना नम्र आवाहन

तत्व, तळमळ आणि तिडीक या त्रिसूत्रीच्या जोरावर सुरु असलेल्या साप्ताहिक 'चपराक'ची दमदार वाटचाल सुरु आहे. चतुरस्त्र, परखड, रास्त आणि कर्तव्यदक्ष भावनेतून कुणाचाही मुलाहिजा न राखता 'चपराक'ने कायम संवाद आणि संघर्षाची भूमिका घेतली आहे. यात सर्वात मोठा वाटा आमच्यावर उदंड प्रेम करणाऱ्या वाचकांचा आहे.

'चपराक'च्या शैलीचे कौतुक करणारे असंख्य दूरध्वनी आमच्याकडे कायम खणखणत असतात. पत्रे, ईमेलस या माध्यमातूनही अनेकजण त्यांच्या प्रतिक्रिया कळवतात, मात्र केवळ

कौतुकाने संस्था चालत नाहीत. ज्या सभासदांची वर्गणी संपलेली आहे आणि ज्यांना नव्याने सभासद होऊन आमची दोस्ती पक्की करायची आहे त्यांनी कृपया आपली वर्गणी त्वरीत पाठवावी. 'थंबे थंबे तळे साचे' या म्हणीप्रमाणे आपल्या वर्गणीतूनच 'चपराक'चा हा छोटासा बिंदू पुढे अथांग असा सिंधू बनू पाहतोय. त्यामुळे वाचकांनी या आवाहनाची योग्य ती दखल घ्यावी ही विनंती.

- संपादक

वर्गणी आणि अन्य माहितीसाठी संपर्क :

साप्ता. 'चपराक', ६१७, शुक्रवार पेठ, साईकृपा, पहिला मजला, शाहू गणपतीसमोर, शिवाजी रस्ता, पुणे ४११ ००२
दूरध्वनी : ०२० - २४४६०९०९/९२२६२४९३२/७०५०२९२०९२

'चपराक' हे साप्ताहिक मालक, मुद्रक व प्रकाशक घनश्याम वसंतराव पाटील यांनी वेद प्रिंटर्स, ५९८, शनिवार पेठ, पुणे ४११ ०३० येथे छापून शांप नं. १, श्री दुर्वाकर हौसिंग सोसायटी, १६१, शुक्रवार पेठ, पुणे ४११ ००२ येथे प्रसिद्ध केले. संपादक : घनश्याम वसंतराव पाटील. (अंकातील मजकूरशी संपादक कदाचित सहमत असतीलही) (वाद-विवाद पुणे न्यायालयीन क्षेत्र)

संपादकीय कार्यालय : 'चपराक', ६१७, 'साईकृपा', पहिला मजला, शाहू गणपतीसमोर, शिवाजी रस्ता, शुक्रवार पेठ, पुणे ४११ ००२. भ्रमणध्वनी : ९२२६२४९३२ Email : info@chaprak.com